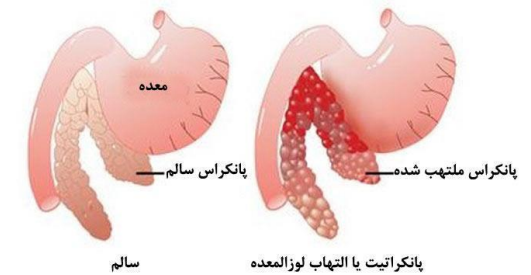

پانکراس یا لوزالمعده غده‌ی بزرگی است که در قسمت بالایی شکم، پشت معده قرار دارد. لوزالمعده، هورمون‌ها و آنزیم‌های گوارشی تولید می‌کند که باعث هضم غذا می‌شود. در پانکراتیت حاد آنزیم‌ها بی‌کراهت به‌طور معمول توسط لوزالمعده تولید شده و به‌مجرای گوارشی می‌ریزد، شروع به تخریب خودِ لوزالمعده می‌کند و لوزالمعده را دچار تورم و التهاب می‌کند. پانکراتیت مزمن معمولاً در پی حملات مکرر پانکراتیت حاد بروز می‌کند، زیرا لوزالمعده در بین حملات کاملاً بهبود نمی‌یابد. لوزالمعده در جریان این عارضه، به تدریج توانایی خود در تولید آنزیم‌های هضم‌کننده و هورمون‌های لازم برای سلامت بدن را از دست می‌دهد.

علائم

علائم پانکراتیت حاد شدید عبارتند از:

شایع‌ترین علامت درد شکمی شدید در ناحیه‌ی بالایی شکم است که شدت آن از قابل تحمل تا شدید متغیر است. درد معمولاً در قسمت میانی تنه و زیر دنده‌ها رخ می‌دهد اما

گاهی این درد در طرف راست یا چپ شکم نیز حس می‌شود. این درد، دردی دائمی با حالت سوراخ‌کننده یا سوزشی است. درد می‌تواند به پشت، پهلوها، قفسه‌ی سینه یا پایین شکم انتشار یابد. اغلب درد بسیار سریع و در طی حدود سی دقیقه به حداکثر شدت خود می‌رسد.

- ✓ تهوع و استفراغ
- ✓ تورم و نفخ شکم
- ✓ بی‌اشتهایی
- ✓ درد عضلانی

در موارد شدید ممکن است تب، دشواری در تنفس، افت فشارخون، ضعف و شوک رخ دهد.

علائم پانکراتیت مزمن عبارتند از:

درد پایدار خفیف تا شدید اغلب پس از غذا، در قسمت بالایی شکم که گاهی به پشت یا سراسر شکم انتشار دارد. این درد ممکن است حالت مبهم، سوزشی، مالشی یا خنجری داشته باشد. دوره‌های درد ممکن است روزها یا هفته‌ها و به ندرت کمتر از یک روز ادامه داشته باشد.

- ✓ یرقان یا زردی پوست و چشم‌ها
- ✓ کاهش وزن سریع

علل شایع

از عللی که در بروز پانکراتیت دخالت دارند به‌موارد زیر می‌توان اشاره نمود:

- ✓ اعتیاد به الکل
- ✓ بیماری‌های کیسه صفرا یا مجاری صفراوی

- ✓ انسداد مجرای لوزالمعده در اثر سنگ، جوشگاه تشکیل شده در اثر التهاب یا رشد آهسته سرطان
- ✓ آسیب و ضربه شکمی یا جراحی شکم
- ✓ برخی عفونت‌ها مانند اوریون و هپاتیت ویروسی
- ✓ بالا بودن چربی‌های خون
- ✓ تومورها

عوامل خطر

- ✓ از عواملی که باعث افزایش خطر در فرد می‌شود به‌موارد زیر می‌توان اشاره نمود:
- ✓ تغذیه نامناسب و چاقی
- ✓ سوءمصرف الکل
- ✓ مصرف داروهایی مانند کلروتیازید، داروهای سرکوب‌کننده ایمنی و داروهای ایدز

عوارض احتمالی

- ✓ در فردی که به پانکراتیت مبتلا می‌شود ممکن است عوارض زیر بروز نماید:
- ✓ دیابت شیرین
- ✓ کمبود مزمن کلسیم
- ✓ عفونت ثانویه باکتریایی لوزالمعده
- ✓ خونریزی شدید و تخریب لوزالمعده
- ✓ تشکیل کیست یا آبسه در لوزالمعده

تشخیص^۷

- ✓ پزشک معالج اقدامات زیر را جهت تشخیص بیماری انجام می دهد:
- ✓ بررسی علائم ظاهری بیمار، گرفتن شرح حال و معاینه جسمی
- ✓ آزمایش های خون: نشانگر افزایش دو آنزیم لوزالمعده است
- ✓ آزمایش ادرار
- ✓ تصویربرداری با روش سی تی اسکن که تورم لوزالمعده و تجمع مایع در شکم را نشان می دهد.
- ✓ رادیوگرافی شکم
- ✓ سونوگرافی لوزالمعده
- ✓ آندوسکوپی

درمان^۷

- ✓ پانکراتیت حاد اغلب با مراقبت های ویژه بهبود می یابد . در پانکراتیت حاد معمولاً بستری کردن بیمار در بیمارستان برای تجویز مایعات وریدی، کنترل درد و استفراغ و اصلاح اختلالات کمبود کلسیم و منیزیم لازم است.
- ✓ جراحی ممکن است در موارد وجود سنگ های صفراوی، زخم معده سوراخ شده یا تخلیه منبع عفونت لازم باشد.
- ✓ درمان پانکراتیت مزمن ممکن است به طور سرپایی با تجویز داروها، تنظیم رژیم غذایی و منع مصرف الکل صورت گیرد.

فعالیت^۷

- ✓ در زمان ابتلا به این بیماری فعالیت خود را به صورت زیر تنظیم نمائید :

- ✓ در پانکراتیت حاد، استراحت در بستر یا اگر در حالت نشسته راحت تر هستید، استراحت به حالت نشسته بر روی صندلی توصیه می شود.
- ✓ با برطرف شدن علائم، فعالیت طبیعی خود را به تدریج از سر بگیرد.
- ✓ در پانکراتیت مزمن محدودیتی از نظر فعالیت در زمان ابتلا به این بیماری وجود ندارد.

رژیم غذایی و تغذیه^۷

- ✓ در زمان ابتلا به پانکراتیت رژیم غذایی خود را به صورت زیر تنظیم نمائید :
- ✓ رژیم کم چربی به صورت وعده های کم حجم و متعدد توصیه می شود.
- ✓ مصرف الکل را قطع کنید.

دارو^۷

- ✓ با توجه به وسعت و شدت بیماری پزشک از داروهای زیر جهت درمان دارویی استفاده می نماید:
- ✓ مسکن های مخدر
- ✓ آنزیم های هضم کننده غذا که لوزالمعده آسیب دیده قادر به تولید آنها نیست.
- ✓ آنتی بیوتیک ها در صورت بروز عفونت باکتریایی
- ✓ داروهای مهار کننده اسید معده
- ✓ انسولین، در صورت وجود دیابت

در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟^۷

- ✓ اگر شما یا یکی از اعضای خانواده دارای علائم پانکراتیت حاد باشید.
- ✓ در صورت بروز علائم زیر در حین یا پس از درمان
 - یرقان یا زردی پوست و چشم ها
 - تب ۳/۳۸ درجه سانتیگراد یا بالاتر
 - کاهش وزن مداوم
 - علائم کمبود کلسیم نظیر انقباضات عضلانی یا تشنج اگر علائم زیر را داشتید هر چه سریع تر با نزدیکترین اورژانس بیمارستان یا با پزشک خود تماس بگیرید؛
 - ✓ درد شدید شکمی که بیش از ۳۰ دقیقه طول کشیده است.
 - ✓ درد همراه با تهوع شدید یا استفراغ

تهیه کننده : واحد آموزش و پیگیری بیمار

تایید کننده : دکتر جعفر کیاست فر (متخصص بیماری های عفونی)

منابع : درسنامه داخلی جراحی برونر سوارث ۲۰۲۲

پایگاه اطلاعاتی : www.Nhs.com

تاریخ آخرین ویرایش : زمستان ۱۴۰۲

شماره تلفن جهت پاسخگویی به سوالات :

۰۴۴-۳۱۹۹۶۳۶۲